

vi paa, at det var Venstres Pligt at gennemføre det Lovforslag, det selv havde en væsentlig Del af Ansvaret for, og som det havde vedtaget. Vi fandt, det var omtrent den ulykkeligste Tilstand, som kunde tænkes, den efter Aarene 1908 og 1909, idet vi havde en Retsreform, der var vedtaget to Gange, men som ikke førtes ud i Livet. Følgelig blev alt Arbejde for den store Retsreform standset. Den kunde man ikke arbejde paa, for vi havde en Retsreform. Man kunde heller ikke begynde paa Forbedringer i den to Gange vedtagne Retsreform, thi først maatte den føres ud i Livet. Denne to Gange vedtagne Retsreform laa derfor som en Hindring for alt virkeligt Arbejde paa Forbedring af vor Retspleje. Denne ulykkelige Tilstand vilde vi ikke være med til at opretholde, og derfor støttede vi med al vor Kraft Venstre og Venstres Regering, ogsaa den daværende Justitsminister, Bülow, til at føre den ud i Livet — Venstre var jo ikke saa overmaade hurtigt til at gøre det. Loven blev først vedtaget i 1908, derpaa i 1909. Først i Samlingen 1912—13 kom der Forslag om at sætte den i Værk og gennemføre de nødvendige Tillægslove. Vi støttede den daværende Justitsminister af al Kraft, men Arbejdet fremmedes ikke med særlig stor Fart her i Tinget. Først langt henimod Samlingens Slutning, hen paa Foraaret, blev man endelig færdig, og saa kom der andre Forhold, som gjorde, at Venstre ikke længere havde Flertal og ikke bevarede Regeringsmagten. Men der er ingen Forandring i det Standpunkt, vi nu indtager, fra det Standpunkt, vi den Gang indtog. Nu er Forholdene saaledes forandrede, at der findes et andet Flertal her i Salen; men der findes, hvad der allerede fandtes sidst, vi behandlede Sagen, et andet Flertal i det andet Ting.

Det Lovforslag, som den højtærede Justitsminister har fremsat, er i sine Principper og Hovedtræk det samme som det Lovforslag, Folketinget den 18. December 1902 vedtog enstemmigt med 102 Stemmer. Der maa da nu være nogen Udsigt til at faa det gennemført, da der nu i det andet Ting findes et Flertal af de samme Partier, som her i Folketinget arbejdede for og stemte for denne store og gode Retsreform.

Det ærede Medlem fra Gudme (Emil Petersen) syntes mig i Indledningen til sit Foredrag, da han fremdrog dette Citat, næsten at tale efter Diktat af sit Parti. Han læste op, hvad han der vilde sige,

medens han senere talte friere. Da forekom det mig, at han var noget køligere i Tonen end i 1914, og det gjorde mig ondt, men paa den anden Side tabte det Indtryk hos mig sig noget, efterhaanden som hans Tale skred frem og, om jeg saa maa sige, lige som blev friere og i højere Grad tilkendegav hans eget — det erkender jeg — varme Sindelag for denne store Sags Fremme. Derfor bryder jeg mig heller ikke om at opholde mig ret udførligt ved den Meningsforskel om Fortidens Stadier og Standpunkter i denne Sag, som det ærede Medlem fremdrog, jeg vil kun sige: Naar det ærede Medlem fremhævede overfor Justitsministeren, at han havde mere modarbejdet Retsreformen end søgt at fremme den, saa bliver det naturligvis Justitsministerens Sag at svare derpaa, men jeg vil dog udtale, at dette er saa langt fra mit Indtryk, at jeg tror, at det ærede Medlem fra Gudme, hvis han læste den Tale igennem, som Justitsministeren holdt ved Finanslovens første Behandling den 23. Oktober 1913, vil se, at den højtærede Justitsminister ingenlunde gjorde en Forbedring, en vis Ændring i den to Gange vedtagne Retsreform til Betingelse for sin Medvirken til Sagens Fremme, men langt snarere henstillede til dette Ting, om det vilde føre den to Gange vedtagne Retsreform ud i Livet, eller om man, nu, da Tiden var skredet frem, og man maatte tage Sagen op paa ny, vilde indføre de meget ønskelige Forbedringer deri. Denne Justitsministerens Tale af 23. Oktober 1913 var en forhandlingsvenlig Tale, det var en Henstilling til dette Ting, og vi tog imod denne Henstilling og overvejede Spørgsmaalet ved første Behandling og i Udvalg, og vi kom til det Resultat, at det efter vor Mening vilde være uforsvarligt ikke at gribe Lejligheden til at indføre højt ønskelige Ændringer i den to Gange vedtagne Retsreform, først og fremmest da Adskillelse af Retsplejen fra Forvaltningen, det grundlovsmæssige Krav, og det skete, særlig fra vor Side, ved jeg, med den Motivering, at der nu var en hel anden Sandsynlighed for at faa det gennemført, eftersom Flertallet i det andet Ting var ved at undergaa en Forandring.

Naar det ærede Medlem mente, at den Maade, hvorpaa Justitsministeren og vel ogsaa vi, der fulgte ham, havde taget Sagen i Samlingen i 1913—14, havde forsinket Sagen, tror jeg, at det ærede Medlem overser, at det ikke var vor Skyld, at Sagen ikke blev gennemført, det skyldtes,